

Sarı Yelekliler'den genel greve: Fransa için dersler ve eylem programı (II)

Aşağıdaki metin, dört bölümlük bir yazının ikinci parçasıdır. Yazının birinci parçası için burayı, üçüncü parçası için burayı, dördüncü parçası için ise burayı tıklayabilirsiniz.

3.) Fransa'da sınıf mücadeleleri ve önderlikleri

a.) Demiryolu işçilerinin 2018 baharındaki sendikal yenilgisi, Sarı Yelekliler'in sendika karşıtı doğası ve devrimci bir sentez olarak Sarı Yeleklileşen 2019 Aralık genel grevi

2018 baharı, Fransız işçi sınıfı için son derece olumsuz sonuçlanan birtakım süreçlere tanıklık etti. Bu süreçleri yakından anlayabilmek ve onlardan gerekli siyasal dersleri çıkarabilmek, bugünün Genel grev hareketini idrak etme noktasında kritik bir önem taşıyor. Zira 2018 bahar yenilgisi olmasaydı, 2018 Kasımı'nda Sarı Yelekliler, bugün onları bildiğimiz ve yorumladığımız şekliyle patlak vermeyecek, dolayısıyla 2019'un Aralık Genel grevi de bugünkü kitleselliği ve şiddetiyle belki de örgütlenemeyecekti. Marx'ın *Fransa'da Sınıf Mücadeleleri 1848-1850* kitabının girişinde, Şubat devriminin yenilgisiyle açıldığını ileri sürdüğü devrimci ilerlemeye benzer bir diyalektik sıçrayıştı bu moment:

“Ancak bu yenilgilerde yenik düşen, devrim değildi. Yenik düşenler, devrim öncesi döneme ait geleneksel eklentiler, toplumsal ilişkilerin henüz keskin sınıf karşıtlıkları düzeyine yükselmemiş olan sonuçları, yani devrimci partinin Şubat Devrimi öncesinde henüz kurtulamamış olduğu ve Şubat zaferiyle değil, ancak

bir dizi yenilgiyle kurtulabildiği kişiler, yanılısamalar, hayaller ve projelerdi.

Kısacası: Devrimci ilerleme, kendi yolunu, dolaysız trajikomik başarılarıyla değil, tam tersine birleşik, güçlü bir karşıdevrim yaratarak, bir düşman yaratarak açtı..."

2018 baharında Macron'un şahsında temsiliyetini bulan *bonapartisme faible*, bu sefer tarihsel zayıflığını gölgelemesine yarayacak anlık ittifaklarla, emek karşıtı ve piyasa yanlısı karşıreformlarını parlamentoda, çok az bir direnişle yüzleşerek geçirdi. Sendikal bürokrasi, hükümetten aldığı maaş çeklerinin dayanılmaz ağırlığı altında ezilerek işçilere sırtını döndü ve Macron'la el sıkıştı.

Ancak işçi düşmanı bu yeni karşıreformlar parlamento dışında tamamen sükunetle karşılanmadı. Demiryolu, hastane ve belediye işçileri greve çıktı, öğrenci mücadeleleri patlak verdi. Bunlar sektörlerle sınırlı, yerel ve parçalı seferberliklerdi; dolayısıyla karşısında mücadele verdikleri saldırı paketinin geri çekilmesine dönük olarak halkın gözünde ciddi bir alternatif kutup oluşturamadılar. SNCF'in (Fransız Ulusal Demiryolları Şirketi) tarihindeki en uzun grev olan 2018 grevinin yenilgisinin etkileri, Mediapart'ın dediği üzere "bütün işyerlerinde iz bıraktı."

Macron'un karşıreformlarını kabul etmeyerek mücadeleye geçen demiryolu ve belediye işçileri, tam da yalıtılmış bir biçimde bırakıldıkları için ana akım medya ve sistem partileri tarafından saldırıya uğradı. Temel suçlama demiryolu ve belediye işçilerinin "ayrıcalıklarını korumak" için greve çıktığıydı (Türkiye'de Avrupa işçi sınıfının seferberlikleri tartışılırken, üzücü bir biçimde sıkça sol içinden dile getirilen ve kaynağı açıkça cehalet olan Üçüncü Dünyacı ve hatalı bir yorum). Bu suçlama doğru bile olsa (ki değildi çünkü demiryolu ve belediye işçileri "ayrıcalıklara" değil, mücadeleleri sonucunda sendikal haklara ve onların getirilerine kavuşmuştu), yapılması gereken onların "ayrıcalıklarının" gasp edilmesi değil, işçi sınıfının geri kalan kesimlerinin de bu "ayrıcalıklara" kavuşturulması olmalıydı.

Aynı sıralarda meydana çıkmış olan ABD'deki öğretmenlerin grev dalgası, tam olarak bunu yaptı. ABD'li öğretmenler, eğitim sektörünün en düşük ücretli işçileriyle greve giderek, kendilerine de yöneltilen bu suçlamayı boşa çıkarmışlardı. Onlar ek olarak grevlerini Cumhuriyetçi eyaletlere yayabilmeyi ve sendikaları aşan örgütlenmelere gidebilmeyi (işçi özörgütlenmeleri) başardılar. Grevlerini örgütlemeye, bir taktik olarak kadın hareketinin güçlü olduğu Batı Virginia'da başlamışlardı; sonuç büyük bir ücret zammı oldu.

Ancak Fransız demiryolu işçileri, ABD'li eğitim işçilerinin kesinliğiyle hareket etmek noktasında, kendisine dışarıdan dayatılan birtakım sorunlar yaşadı. Medya onların taleplerine "tarihi geçmiş emek ayrıcalıkları" diyerek saldırmayı sürdürdü (bu ibarelerin geçtiği haberin biraz ilerisinde Macron'dan, bahar sözleşmelerinde işçilere karşı elde ettiği zaferden dolayı "Fransa'yı 21. yüzyıla taşıyan, onu rekabetçi yapan modernist" diye bahsediliyordu).

CGT (*Confédération Générale du Travail* - Genel Emek Konfederasyonu; Fransa'nın en büyük ve içinde milyonlarca işçinin temsil edildiği sendikalar konfederasyonu) demiryolu işçilerinin grevlerini ulusal çapta birleştirmeyi reddetti. CGT bürokrasinin taktiği, Fransız işçi sınıfının yakından aşına olduğu ve kendisi için kötü bir üne sahip olan *grève perlée* (kesintili grev) oyunuydu. Bir *grève perlée* aylar boyunca sürebilir, mücadeleci işçileri pes ettirebilir ve nihayetinde de hiçbir kazanımla sonuçlanmazdı. Bu durumda da benzer bir şekilde evrildi gelişmeler: *Grève perlée* demiryolu işçilerini ekonomik olarak perişan etti ve politik olarak da yordu. Bu, Fransa'daki tüm makinistlerin yüzde 80'inin grevde olmasına rağmen yaşandı. CGT, demiryolu şirketi SNCF ile yaptığı özel bir anlaşmayla grev kırıcılara tren kullanma hakkı tanımıştı. Böylece SNCF hiçbir mali kayba uğramazken, demiryolu işçileri her şeylerini kaybetme noktasına geldiler.

Sendikal bürokrasinin politikasının sonuçları korkunçtu; işçi öncüsü felçleşti, demoralize oldu, korkudan sindi ve bu da yağmacı rejime boş bir özgüven sağladı. Başbakan Edouard Philippe, CGT'nin ihanetinin kendisine açtığı politik manevra alanını sonuna kadar sömürerek, demiryolu işçileriyle yalnızca bazı şartlar kabul edildiğinde masaya oturabileceğini bildirdi: AB bazlı rekabete açılım

(özelleştirme) tartışılacaktı ve emeklilik haklarındaki geri çekilişler kabul edilecekti. Yaz ayları boyunca Fransız parlamentosu söz konusu karşıreformları yasalaştırarak yürürlüğe soktu ve bu esnada, demiryolu işçilerinin grevci militanlığı sendikal bürokrasinin ve Macroncu liberal gündemin darbeleri altında linç edildi.

Sosyalist hareket henüz bu ihanetin kapsamına, derinliğine ve sonuçlarına bütün yönleriyle vakıf olabilme yeteneğini gösterememiş olsa da CGT'nin politikası 1936'yı anımsatan bir tarihsel sabotajdı ve daha azı değildi. 1936'da Stalinist Fransız Komünist Partisi ve onun sendikal kolu CGT (bugün CGT hâlâ FKP'nin yakın bir politik işbirlikçisi durumundadır), Halk Cephesi hükümetine karşı ulus çapında gerçekleştirilmiş genel greve ve fabrika işgallerine, Maurice Thorez'in ağzından şöyle cevap vermişti: *"Il faut savoir terminer une grève"* ("Bir grevi bitirmeyi bilmek gerekir"). Thorez'in karşıdevrimci çabalarına rağmen bu grev dalgası, Fransız işçi sınıfının bugün hâlâ bir kısmından yararlanmayı sürdürdüğü tatil ve sağlık sigortası haklarını kazanmıştı. II. Paylaşım Savaşı'nın sonunda, savaşı Moskova'da geçirmiş olan Thorez, bu kez ülkeye döndüğünde silahlanmış ve aslında fiilen iktidarı ele geçirmeye hazır olan bir işçi sınıfı buldu. Thorez bu defa kelimelerini daha ustalıkla seçti ve grev dalgasını durdurmak için CGT üzerinden şu argümanı ileri sürdü: *"Kollarınızı sıvayın! Devrimi yapmadan önce, kapitalist Fransa'yı yeniden inşa etmek gerek!"* Aynı CGT 1968'de grevdeki 11 milyon işçiye, üretim bantlarının başına dönme çağrısı yaptı.

Sarı Yelekliler ayaklanmasının neden bir genel grev veya Fransız işçi sınıfının geleneği gereği bir grevler dizisi olarak patlak vermediği sorusunun yanıtı, CGT bürokrasinin başını çektiği 2018 bahar yenilgisinin kendisinde aranmalıdır. Sınıfın mevcut sendikal önderliğinin politik-programatik oportünizmi, yani trajikomik bir biçimde yelekle aynı renkte olan "sarı" sendikal önderliklerin sınıf işbirlikçi karakteri, demiryolu işçilerini yenilgiye götürerek, kendisinin devrimci eylem sırasında bir otorite olarak görülmesinin bütün şartlarını yok etmişti; özetle, Marx'ın dediği üzere *"devrimci ilerleme, kendi yolunu, dolaysız trajikomik başarılarıyla değil, tam tersine birleşik, güçlü bir karşıdevrim yaratarak, bir düşman yaratarak"* açmıştı.

Sarı Yelekliler seferberliği, sınıf kardeşleri olan demiryolu işçilerinin intikamını sendikal bürokrasiden alırcasına, bu sözde otoriteyi tanımaksızın ve aslında birçok yerelde de ona karşı gelerek patlak vermişti. Denetimsizdi ve Fransa'nın sınıflar mücadelesi tarihi düşünöldüğünde sendikal odakların mücadeleler içinde adeta işgalci bir düşman edasıyla karşılanması, kesinlikle bir anomaliydi. Bu nedenle CGT başkanı Philippe Martinez, Sarı Yelekliler isyanı patlak verdiğinde eylemcileri, suratı hiç kızarmadan “neofaşistler” olarak tanımladı. *Le Monde* gazetesi, kendi *İř Dünyası* ekinde Macron'u sendikaları zayıflattığı için eleştirdi ve şöyle yazdı: “[Sendikalar], bu tip toplumsal çelişkileri kontrol etme noktasında yaşamsaldır”.

Sarı Yelekliler seferberliğinin sendikal olmayan kanallardan patlak vermiş olması, finans aristokrasisine ve kapitalist sömürüye karşı biriken öfkenin boyutlarını özetlerken, aynı zamanda 2018 bahar yenilgisinin genel olarak sınıflar mücadelesi üzerinde bıraktığı etkiyi de ifşa ediyordu. Sendikal önderler grevcileri izole etmiş, onları yalnız bırakmıştı. Sarı Yelekliler, aynı gerici karşıreformlara karşı, sendikal otoriteleri tanımayarak kendileri birleşmeyi tercih etti. Dolayısıyla 2018 sonbaharının sınıfsal mücadele biçimi, 2018 ilkbaharının sınıfsal mücadele biçimlerinin bir olumsuzlanmasıydı. Daha sonra Aralık 2019'da, bu olumsuzlanma da olumsuzlanacak ve “Sarı Yeleklileşen” bir genel grev örgütlenmesiyle devrimci bir senteze gidilecekti.

Genel grevin Sarı Yeleklileřmesinin önemli göstergelerinden biri ulaşım işçilerinin 18 Ekim'deki *grève sauvage*'larıydı (denetimsiz grev, yani sendikanın onayı alınmadan yapılan grev). Champagne-Ardenne'deki bir TER (Transport Express Régional; Fransa'da demiryolu hizmetini belirtmek için kullanılan marka adı) kazasının ardından kondöktörler emeklilik hakları için eyleme geçti. Bu tip eylemler daha önce hiçbir ulusal karşılık bulmazken, kondöktörlerin bu çıkışı Azizler Günü (Toussaint Tatili) öncesinde Fransa'yı tamamen trensiz bıraktı. Hükümet panik içinde eylemleri sınırlayan yeni önlemler açıkladı. Hükümet derin bir soluk alacakken 21 Ekim'de Châtillon Atlantique'de TGV'lerden (hızlı tren) sorumlu teknik ekip greve çıktı ve grevci işçiler açıklamalarında bu grevi “sendikalarla anlaşmadan ve onlar tarafından çevrelenmeden” yürüteceklerini duyurdu. 31 Ekim'de grevcilere Paris'teki başka iki teknik merkez katıldı.

Bu örnekler Sarı Yelekliler hareketinin geleneksel ve resmi işçi hareketinde ve muhafazakar sendikal bürokrasinin prestijinde yarattığı etkilerin bir sonucuydu. Sarı Yelekliler, bu bağlamda sendikaların yönetimi ile sendikaların tabanı arasındaki ilişkiyi ve eyleme geçmeye hazır proleter bölüklerin bilinç durumlarını ve araç tercihlerini radikal bir şekilde değiştirdi. Bu, henüz tamamlanmış bir dönüşüm değil ancak böylesine bir dönüşümün varlığı inkar edilemez. Bugün, beş sene önce işçi sınıfının gözünü boyamak için kullanılan sendikal rutinler, artık aynı biçimleri ve içerikleriyle kullanılamaz. 2008-2009 krizinden bu yana hiçbir kazanım elde edemeyen veya saldırılan hiçbir kazanımı koruyamayan sendikal diyalog yöntemlerine karşın Sarı Yelekliler, parçalı ve kısmî de olsa, birçok kazanım elde ettiler ve bunu, hükümetle bütün görüşmeleri reddederek, barikatlarda çatışarak yaptılar.

Fransa'nın içinden geçmekte olduğu süreci daha iyi anlayabilmek için bir panorama çizmekte fayda var. Öncelikle elimizde partisi olmayan, finans kapital temsilcisi otokratik bir liberal cumhurbaşkanı bulunan ve onun istifasını isteyen kitleler var. Zengin bir emperyalist ülkenin yoksullaşmakta olan politik önderliksiz proleter sınıfları ve onların, sermayeden hızlı biriken öfkeleri söz konusu. 2018 baharında yasalaşan karşıdevrimci emek kararnamele dolayısıyla hâlâ yaralarını sarmaya çalışan bu işçi sınıfının güçlü bir sendikal geleneği mevcut. Bu sırada, emperyalistler arası ikinci paylaşım savaşı sonlandığından beri ülkeyi yöneten geleneksel burjuva partilerin, toplumsal izdüşümleri neredeyse sıfıra indirgenmiş vaziyette. Bütün bu farklı değişkenler ve dinamikler arasında, yaşamsal haklarını savunmak için son yirmi beş senenin en büyük genel grevini örgütleyerek militan bir mücadeleye atılmış olan ezilen sınıflar, kendilerine rehberlik edecek devrimci bir önderliğin inşasına gereksinim duyuyorlar. Peki bu önderliği Mélenchon inşa edebilir mi?

b.) Reformizmin yeni temsilcisi olarak Mélenchon ve onun “yurttaşlar devrimi”

İkinci Dünya Savaşı'nın ertesinde Fransa'da bir “sosyal cumhuriyet” ve “refah devleti” ilan etmiş olan anayasanın şartı, Nazizm'e karşı örgütlenen *La Résistance* (Direniş) hareketinin silahlı işçileri ve Nazi işbirlikçisi olduğu için prestij yitiren

Fransız burjuvazisinin köşeye sıkıştırılmasıydı. Burjuvazinin faşizmle kuracağı işbirliği hâlâ son derece hakikiyken, Fransız işçi sınıfı artık silahlı değil (onu sadece politik olarak değil ama askerî olarak da silahsızlandıran Kremlin'den gelen emirlere uygun davranarak hareket eden Fransız Komünist Partisi'nden başka bir örgüt değildi). Mélenchon'un temel önerisi işte bu anayasaya dönmek ancak bu anayasayı mümkün kılan toplum durumunu yaratmadan gerçekleştirmektir. Yani Mélenchon reformlar aracılığıyla, Fransız işçi sınıfının silahlardan uzak kalmayı sürdürerek kazanımlar elde edebileceği yalanıyla proletaryanın karşısına çıkmaktadır.

Mélenchon, Sarı Yelekliler seferberliği sırasında erken seçim çağrısı yapmış, böylece 1968'in FKP oportünizminden hiçbir zaman kopamamış olduğunu göstermişti (gerçi 2017'de de Macron'a onun başbakanı olmayı teklif etmişti...). Genel grev sırasında ise, faşist Le Pen'in grevi olumluyan resmi tutumunu, Fransız faşizmine işçi sınıfı içinde biriken hoşnutsuzluk üzerinden siyasal sermaye sağlamaya çalışmak olarak okuyamamış, aksine Le Pen'i tebrik etmiştir. Macron'un kazandığı seçimlerde %19,58 oranında oy alan, yani kabaca her üç işçiden birinin sandıkta kendisine oy attığı Mélenchon'un, Le Pen'in bu sinsi saldırısına karşı gerekli devrimci tutumu geliştirememiş olması, Fransız işçi sınıfı içinde ancak kafa karışıklığı yaratabilir.

Sarı Yelekliler seferberliği sürerken, Mélenchon şu satırları kaleme almıştı: *"Sevinçliyim. Bana göre mevcut olaylar, kitabım L'Ere du peuple'de (Halkın Dönemi) özetlenen yurttaşlar devrimi kuramında belirlenen teorik şemanın bir doğrulanmasıdır. Bu kavramsallaştırma, konu üzerine geleneksel solun ve aşırı solun geleneksel dogmalarından bir kopuştur."*

Mélenchon biraz ileride bu kopuşu daha da detaylandırıyordu. Ona göre bu kopuş *"tarihin dinamiği olan kaçınılmaz bir çift olarak sosyalist devrimin ve proletaryanın merkeziliğinden bir kopuştur."* Mélenchon'a göre kitabı "yeni bir aktörü, 'halkı' ortaya koyuyordu."

Fransız işçi sınıfını, sosyalist dünya devrimi perspektifinden uzaklaştırarak

“halkçı” bir ulusalcı reformizmin etki alanına sokmaya çalışan Mélenchon’un programı, finans diktatörlüğüne karşı gelişen sınıf mücadelesinin önündeki muhafazakar engellerden birisini oluşturuyor. Mélenchon’un anlayışı, yalnızca “yurttaşlık” kelimesinin kullanılmasıyla bile, aslında Fransız işçi sınıfının isyanını var eden emperyalist ekonomi ve ulus-devlet çelişkisini ve bu ikisinin karşıtlığını yeniden üretiyor ve dolayısıyla onu göçmen işçi sınıflarından ve Avrupalı emekçilerden ayırıyor.

Merkezinde işçi sınıfının ve onun toplumsal öncülüğünün yattığı devrimci stratejiden kopuş, aslında Fransız egemen bloklarının sürmekte olan seferberliklere proletaryanın önderliğinin damgasını vurmasını istemiyor oluşunun politik bir devamıdır. Paris Komünü’nde Fransız toplumunu sosyalist temellerde nasıl yeniden inşa edebileceğinin ufak bir fragmanını sunmuş olan bu işçi sınıfının, kendi devrimci programı etrafında son senelerin seferberliklerini merkezileştirip, onları burjuva toplumun temellerine yöneltmesi, Fransız kapitalizminin ilga edilmesi anlamına gelirdi. Bu noktada Mélenchon’un üstlendiği rol, kitlelerin mücadeleye atılması esnasında işçi sınıfının politik gücünün onlara eşlik ve önderlik etmesinin önüne geçebilmektir. İşlevinin bu karşıdevrimci doğası gereği Mélenchon ile onun *La France Insoumise* (Boyun Eğmeyen Fransa) hareketi, burjuvazinin sol kanadını oluşturmaktadır.

Mélenchon’un önerisi aynı zamanda, sayısız kılcal damarla birbirlerine eklemlenmiş ve bağlanmış olan ulusal ekonomilerin geometrik toplamalarının oluşturduğu bir küresel emperyalist ekonomi çağında, ulusalcı-reformist metotları ve araçları teşvik etmesi nedeniyle gericidir. İşçi sınıfını Paris’teki yaklaşmakta olan savaşa ancak bir Enternasyonal hazırlayabilir. Bu kavgada Fransız burjuvazisinin karşısına geçmeye aday bütün ulusal aygıtlar yenilmeye mahkumdur. Reformist olsun, sendikal olsun ulusal aygıtların yenilgisinin işçi sınıfının kendisinin yenilgisine eşitlenmemesi için, bu işçi sınıfının ulusalcı-reformist önerilerden koparılması şarttır. Fransa’daki durum, uluslararası krizin ulusal bir yansımasını temsil ediyor. Bu temsile Fransa’da verilen ulusal yanıtın var olabilme şartı, kendi mantıksal sonuçlarını uluslararası düzlemde yeniden üretebilmesinden başka bir şey değildir. On yıllar süren neoliberal uluslararasılaşmanın ardından, işçi sınıfının ulusal sınırlar içinde bir “reform” kazanımı elde etmesi; hele bunu ulusalcı-reformist bir eylem planı eşliğinde elde

etmeye çabalaması, artık daha da zor.

Mélenchon şöyle devam ediyor: *“Benim çalışmam, devlet iktidarının böylesi bir halk hareketinin darbeleri altında nasıl düşebileceğini anlatmıyor. Bana göre, özellikle sonuç barışçıl ve demokratik olmalı. Bu da, bütün yönleriyle, krize kurumsal bir çözüm bulma meselesidir”*.

Yeni reformizmin Fransa şubesi, önerisini şöyle formüle ediyor: *“Öncelikli görevimiz, var olan demokratik yöntemleri kullanmaktır. Mesela bütün muhalefet partilerinin bir şeyi talep eden bir gensoru vermesi: Yeni seçimleri”*.

Bir dizi sömürge ve yarı sömürge halkın ve ek olarak yoksul Fransız ve göçmen işçi sınıflarının kanı ve teriyle yaşamını sürdüren Beşinci Cumhuriyet rejiminin, sömürdüğü kesimlerin “darbeleri” altında düşmesine muhalif olduğunu deklare eden Mélenchon, General Bruno Le Ray’in 1948’den beri ilk defa Fransız ordusuna ülke içindeki eylemcilere ateş açma yetkisini tanıdığını dikkate almayarak, “barışçıl” sonuç almaktan bahsediyor. Bu tip bir reformist sanrıyı işçi sınıfını politik olarak silahsızlandırmak üzere ileri süren Mélenchon, aynı zamanda “kurumsal” bir çözümden bahsediyor.

Ancak Mélenchon’un “kurumsal” çözümü ile Sarı Yelekliler’in zamanındaki “kurumsal” çözüm önerileri arasında, kapanması mümkün olmayan bir açığı vardı. Mélenchon açık bir biçimde “yeni seçimler”, yani devrimci seferberliğin, gücünü parlamenter hayallere vakfederek kendini zayıflatmasını önerirken, Sarı Yelekliler Beşinci Cumhuriyet rejiminden çıkışı örgütleyecek bir *Assemblée constituante* (Kurucu Meclis) talep ediyorlardı.

Bunun yanı sıra seferberlik, 1788’deki gibi şikayet ve öneriler için bir *cahiers de doléances* (şikayet defterleri) öneriyordu. Sarı Yelekliler bu Şikayet Defterleri’nde yazılacaklara karar verip bunu kamuya ilan etmişti bile: I.) Hiç kimse evsiz kalmayacak; II.) Asgari ücret 1.500 avro, azami ücret 15.000 avro olacak; III.) Yoksullar vergi ödemeyecek; IV.) Kemer sıkma politikaları durdurulacak ve iptal

edilecek; V.) Vergiler Google, Amazon, Carrefour, McDonald's gibi büyük şirketlere kesilecek; VI.) Gaz ve elektrik kamulaştırılacak; VII.) Sığınmacılara barınak, güvenlik, gıda ve çocuklarına eğitim sağlanacak; VIII.) Seçilmişlerin maaşları, halkın ortalama ücretini geçmeyecek.

Mélenchon yeni seçim teklifi aracılığıyla devrimci ayaklanmayı felç etme girişimi, neyse ki başarılı olmadı. Sarı Yelekliler'in kullandığı sloganlardan biri de "*ne Macron, ne Le Pen, ne de Mélenchon*" idi. O her ne kadar sınıf mücadelesinin aldığı son biçimin, onun "yurttaş devrimi" teorisinin doğruluğunu ispatladığını düşünüyor olsa da yaşananlar tam tersiydi. 2018'den bugüne Fransız ve göçmen işçi sınıflarının içine girdikleri bütün mücadeleler ve aldıkları bütün politik virajlar, bir bütün olarak bu proletaryanın yaşamsal taleplerinin Mélenchon'un iddiasının aksine Beşinci Cumhuriyet rejiminin sınırları içinde gerçekleştirilemeyeceğini ortaya koydu. Sarı Yelekliler hareketi ile genel grevin mantıksal sonucu, bu devrimci gündemleri doğurarak onlar karşısındaki siyasal basiretsizliğini ve kapasitesizliğini ispatlamış olan rejimin yıkımıdır.

Mélenchon'un reformizminin ideolojik kaynaklarının anlaşılması önem teşkil etmektedir. Mélenchon "yurttaşlık" ve "barışçıl ve demokratik" dönüşüm teorisini, akıl hocası olan Fransız reformist Étienne Balibar'dan almıştır. Balibar *Cittadinanza* (Yurttaşlık) isimli kitabında, neoliberalizmin yurttaş olma durumu üzerinde gerçekleştirdiği dönüşümleri oldukça yüzeysel bir şekilde ele almakta ve ardından yurttaşlığın bir "demokratik" yeniden inşasını önermektedir. Bu eserinde Balibar şöyle yazıyor:

"O halde demokrasinin demokratikleştirilmesi, kesin anlamda, demokratik olmayan rejimler ve yasalar karşısında direniş gösterme ve bunlara muhalefet etme gibi negatif hedeflere kıyasla, yurttaşlık ve 'demokratik icat' kavramlarının ve pratiklerinin dönüştürülmesi gibi pozitif hedefe bir öncelik vermeyi içerir... Bir toplumun ya da (kapitalizm gibi) bir ekonomik sistemin, kendileri demokratik olmayan, hatta antidemokratik olan yollarla ya da usullerle demokratik dönüşümü kökten biçimde imkânsızdır. 20. yüzyılda komünizmin ve sosyalizmin trajik tarihinin (ve dolayısıyla, siyasî ihtilafın 'devlet' karşısında bir 'karşı-devlet' kurduğu bir örgütlenme teorisi ve pratiği sayesinde

yeniden simetri kazandığı ‘proletarya diktatörlüğü’ üzerine tartışmaların) ve de antiemperyalist ulusal özgürlük hareketlerinin verdiği ders budur. Böylece şu fikir yeniden kendini dayatır: Siyasi bir güç ya da hareketin toplumu demokratikleştirebilmesinin koşulu, bunların kendilerinin hem hedefleri hem de içsel işleyişleri bakımından, karşı çıktıkları sistemden daha demokratik olmalarıdır.”

Balibar’ın önerdiği strateji, yani mücadelelerin “karşı çıktıkları sistemden *daha demokratik* olmaları”, örneğın tam teçhizatlı İsrail askerleri karşısında sapanlarına dizdikleri taşlarla direnmeye çalışan Filistinli çocuklar için ne anlama geliyor, bunu biliyoruz: Çocukların katli. Ancak onun bu teslimiyetçi ve sonuçları itibariyle ancak yenilgilere sebebiyet verebilecek olan çizgisinin Fransa için taşıdığı anlamları tartışmak da verimli olacaktır; zira Mélenchon’un reformizmi, bu çizgiden beslenmektedir.

Balibar’ın ilk adımını kapitalizme ve baskıcı rejimlere karşı mücadelenin birtakım itirazlar üzerinden oluşmasına, yani “negatif hedefler” üzerinden, var olanın olumsuzlanmasıyla şekillenmesine düştüğü şerhtir. Balibar kitabının genelinde, “negatif hedefler” olarak özetlediği dışavurumun tamamen terk edilmesi gerektiğini söylemese de ve aslında “pozitif hedeflerin”, yani kurucu programatik unsurların birincil önemde olduğunu söyleyerek haklı bir noktaya parmak bassa da, bu “pozitif hedeflerin” yurttaşlık kavramının dönüştürülmesi olduğunu söylemesiyle, genel olarak toplumsal hoşnutsuzluğun ayaklanmacı potansiyellerinin bir kimlik tanımının tartışılmasına indirgenmesini öngörmektedir.

Bunun karşısında, “Fransız yurttaşının” yurttaşlık koşullarını belirleyen ekonomik örgütlenme modelinin tartışmaya açılmaması ve genel olarak yurttaşlık mefhumunun, Fransız toplumunu bir uçurumla birbirinden ayıran gelir dağılımındaki eşitsizliği, yani kapitalist bölüşüm tarzını maskeleymesi ve Balibar’ın devrimci inşa benzeri bir perspektifi değil, “demokratik icat” olarak anılan sistem için revizyonları öne sürmesi, rejimin hayatta kalmak için ihtiyaç duyduğu bütün politik hile ve yıldırma araçlarını ona armağan etmektedir.

Karşılarında iyi örgütlenmiş ve merkezi bir askerî disipline sahip karşıdevrimin genelkurmayı bulunan Fransız ve göçmen işçi sınıflarına, Fransız jandarmasından ve polisinden daha gevşek örgütlenmeyi önermek; sokağa indiğinde karşısında anayasayı değil, anayasayı koruyan namluları gören emekçilere “daha demokratik” olmayı vaaz etmek ancak ve ancak 1848 ile Paris Komünü’nün kanla boyanmış hatıralarını akla getiriyor. Balibar’ın ve öğrencisi Mélenchon’un pasifist yurttaşlık öğretisi ilk olarak devrimin kendisine, ikinci olarak Fransız sosyalist devrimine, üçüncü olarak da işçi sınıfının bu devrimdeki öncü rolüne dair bir inançsızlığın ve güven kaybının göstergesidir.

İşçi sınıfının devrimci kapasitesi yerine muğlak ve heterojen bir küme olan “yurttaşların”, kendilerinin tanımı üzerine gerçekleştirecekleri kısır tartışmaları öneren; işçi sınıfının politik öncülüğünde, finans aristokrasisinin mülksüzleştirilmesini hedefleyen bir devrim programı yerine kapitalist rejimlerden “daha demokratik” olmaya çalışırken (ki bu aslında oldukça kolaydır) kapitalist rejimlerden daha zayıf olan bir “demokratik icat” sürecini öneren Balibar’ın oportünizmi, rejimi alaşağı edecek olan nihai seferberliğin silip süpürmek durumunda kalacağı karşıdevrimci unsurlardan sadece birisidir.

Mélenchon’un, Mali’den Yeni Kaledonya’ya dek subaylarını ve bankerlerini tahakküm için görevlendirmeyi sürdüren Fransız emperyalizminin varlık koşullarına karşı bir program geliştirmeyerek, Fransız işçi sınıfının en can alıcı çıkarlarından birine, antiemperyalist çıkarlarına ihanet ediyor olmasının ideolojik kökeni de yine Balibar’ın yurttaşlık teorisini detaylandığı kitabında bulunabilir:

“Bir tür fetiş ya da parola olarak anlaşılan sivil topluma yapılan atfın bir başka sakıncası daha vardır (gerçi bunu üstünlüğe ya da olumlu bir öneriye çevirmeye çalışabiliriz). Bu sakınca onun, devletleraltı ya da “özel” değil tam tersine “devletlerüstü” olan örgütleri ve kurumsal biçimleri dışlaması ya da dışlanmış gibi görünmesidir. Bunları söylerken aklımda olan, devlet “ittifakları”, “federasyonları” ve “konfederasyonları” değil her şeyden önce Birleşmiş Milletler’den tutun da Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu da dahil Dünya Sağlık Örgütü ve Uluslararası Ceza Mahkemeleri’ne kadar ortak güvenliği sağlamak ve eşitsiz gelişmeyle mücadele etmekle yükümlü dünya çapında

hukuki, iktisadi ya da çevre ve sağlıkla ilgili örgütlerdir. Haliyle -en azından virtüel olarak bir nevi "ortaklıksız ortaklık"ı ya da mensubiyete ve özerkliğe değil genele yayılmış karşılıklılığa dayanan ve insanlığın menfaatleri arasındaki ihtilaflara düzen verme amacındaki bir merciiyi cisimleştiren- böylesi kurumları potansiyel olarak yurttaşlığın kuruluşunun hesabına yazmak için, hâlâ çok uzağında olduğumuz kökten bir demokratikleşmeyi göze alabilmek gerekecektir. Zira yurttaşlığın kuruluşu da elbette bu kurumların bugün büyük ölçüde kendilerinden türedikleri devletlerle olan bağının çözülmesini değil, devlet egemenliğinin paylaşılması ve görelileşmesi yönünde "Leviathan'ın ötesine" (Marramao, 1995) doğru tayin edici bir adım atmaya gerektirir. Devlet imperiumu ile uluslararası ya da küresel auctoritas (otorite) arasındaki aktarım bandının tersine çevrilmesine hangi iktidar sahibi kuvvetlerin inatla, hatta şiddetle direneceği çok açık biçimde görülmektedir. Başka bir deyişle, bu tersine dönme, uluslararası örgütlerim devletlerinkinden bağımsız kozmopolit bir otorite kazanmasını gerektirir."

Balibar'ın emperyalizmin dünya örgütlerine ayırdığı bu övgülü sözlerini; mesela, araştırmalarının ortalama yaşam süresinin yukarı çıktığını gösterdiğini iddia ederek hükümetlerin sürekli olarak emeklilik yaşını yukarılara çekmesine uygun mazeretler üreten Dünya Sağlık Örgütü'ne methiyeler düzme nedenlerini, emeklilik yaşı yukarı çekildiği için haftalardır genel grev mücadelesi veren bir Fransız demiryolu işçisiyle tartışması eğlenceli olurdu.

Balibar'ın bu karşıdevrimci önerisi, yani emperyalizmin dünya egemenliğini sürdürmek için her alanda bina ettiği kurumları "devletüstü" olacak şekilde reorganize etme hayali, onun emperyalizmden aslında hiçbir şey anlamadığına işaret etmektedir. Emperyalizm, bütün kapitalist devlet iktidarları ile ulusal ekonomilerinin toplamı, artı 1'dir. Dolayısıyla o analitik değil, geometrik bir toplamdır. +1, bu toplamın niceliğinin nitel olana sıçrama tahtasıdır. Bu geometrik düzlemde emperyalizmle yan yana yaşayabilip ondan bağımsız olabilecek bir "otorite", bir "devlet", bir uluslararası kurum yoktur, olmayacaktır da. Böylesine bir uluslararası "akil insanlar topluluğu" önerisi, geçmişin en uzak köşelerinden bugüne dek, mesela Platon'un "filozof kral" teklifini sunduğu Devlet'inden bugüne dek, tarihin sayısız deneyimleri tarafından zaten

yanlışlanmıştır.

Mélenchon tipi aşamacılığın ve aşamacılığın getirdiği yurttaşçı ulusalcılığın amacı, devrimci işçi ve halk hareketini Frenk kapitalizminin ve onun ulus-devletinin sistem içi mevzilerine çekebilmektir.